

HACCIN MÜKÂFÂTI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, cumanız mübarek olsun! Sizi selâmların en güzeli ile selâmlıyorum. Önümüzdeki günler hac ibadetinin yapıldığı günler olması dolayısıyla, bu haftaki konuşmamda Peygamber-i Zîşânımız, server-i kâinât Muhammed- i Mustafâ –*aleyhi efdalü's-salevâti ve ekmelü't-tahiyyât*– Efendimiz'in hacla ilgili hadis-i şeriflerinden okumak istiyorum sizlere.

a. Allah'ın Himâyesi Altındaki Kimseler

Birinci hadis-i şerif Câbir RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:¹

الْحَاجُّ وَالْمُعْتَمِرُ وَالْغَازِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمُجْمِعُ فِي ضَمَانِ اللَّهِ دَعَاهُمْ فَأَجَابُوهُ وَسَأَلُوهُ
فَأَعْطَاهُمْ

(الشرازی عن جابر)

RE. 201/4 (*El-hàccü, ve'l-mu'temiru, ve'l-gàzî fî sebîli'llâh, ve'l- mücemmiu fî damâni'llâh; deàhüm feecâbûhu, ve seelûhü fea'tàhüm.*)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.13, no:11814; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.162, no:11679.

Müjdeli bir hadis-i şerif. Kelimelerini yavaş yavaş izah edelim: (*El-hàccü*) *Hàc*, haccı yapan kimse, hacceden kimse demek.

(*Ve'l-mu'temir*) *Mu'temir* de, umre yapan kimse demek. (*El-hàccü ve'l-mu'temiru*) “Haccı yapan ve umreyi yapan kimse...” Umre hacla beraber de olur, hac zamanı olmayan bir başka zamanda da, sırf umre olarak da olabilir. Yâni umre, haccın arkadaşı olarak, hac ve umre bir arada yapılması mümkün olan bir ibadet. Ama, hac mevsimi olmayan bir zamanda, insan bu güzel diyarlara gelme imkânı bulursa, o zaman sadece umre yapar. Umre müstakil de olabilir.

Hac mevsimi nedir?.. Şevval, Zilkàde, Zilhicce aylarıdır. Şimdi Zilhicce ayına girmiş bulunuyoruz. Şu anda Zilhicce ayının başındayız. Bu Zilhicce ayının ilk on günü, yâni Zilhicce'nin onu Kurban bayramı olduğuna göre, Kurban bayramına kadar olan günler, Kur'an-ı Kerim'de çok kıymetli olduğu tasrih edilmiş, açıklanmış olan günlerdir. Bu günlerde yapılan ibadetlerin sevabı çok büyüktür. Önce onu hatırlatayım söz arasında kardeşlerime... Bu günlerde oruç tutmak sevaptır, bu günlerde çeşitli ibadetleri yapmak, namaz kılmak, Kur'an okumak, sadaka vermek çok sevaptır. Gecelerini ihyâ eylemek çok sevaptır. Bu günlerin kıymetini bilmek lâzım!..

وَالْفَجْرُ وَلَيَالٍ عَشْرٍ

(الفجر ۱-۲)

(*Ve'l-fecr. Ve leyâlin aşrin*) [Fecre ve on geceye yemin ederim ki...] (Fecr, 89/1-2) On gece diye, Ve'l-fecri Sûresi'nde kendisine öneminden dolayı, kıymetinden dolayı yemin edilen on gece, dokuz gündüz...

Tabii, bayram zâten çok kıymetli bir gün. Ama bayramdan bir önceki gün, hacca gelmeyen kardeşlerimiz, Türkiye'deki ve benim bu konuşmamı alan, dinleyen her yerdeki kardeşlerimiz, Arafe gününde, yâni Zilhicce'nin dokuzunda oruç tutarlarsa –hacıların Arafat'a çıktığı zaman oluyor o zaman– o orucun da sevabı çok büyük.

Geçtiğimiz konuşmalarda bunu müteaddit defalar anlatmıştım. Şimdi tam zamanında hatırlatıyorum, takvimlerine yazsınlar, not defterlerine not alsınlar:²

---

² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.551, no:1731; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.4, no:6; Katâde ibn-i Nu'man RA'dan.

Abd ibn-i Humejd, c.I, s.299, no:967; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, I, s.230; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.141; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.179, no:5923; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.460, no:7548; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.I, s.112, no:105; Abd ibn-i Humejd,

Müsned, c.I, s.170, no:464; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.38, no:847; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.300, no:8259; Ebû Katâde RA'dan.

Mecmau'z-Zevâid, c.III, s.436, no:5142; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.115, no:12086; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.467, no:22634.

مَنْ صَامَ يَوْمَ عَرَفَةَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ سَنَتَيْنِ سَنَةً أَمَامَهُ وَسَنَةً خَلْفَهُ

(د. طب. عن قتادة؛ عبد بن حميد، كر. عن أبي سعيد)

RE. 426/1 (*Men sâme yevme arafate, gafera'llàhe lehû seneteyn*, “Arafe gününde bir kimse oruç tutarsa, Allah onun iki senelik günahını affeder: (*Seneten emânehû*) Bir gelecek senenin günahlarını affeder, (*ve seneten halfehû*) bir de geçmiş senenin günahlarını affeder.” diye müjde var.

Gelecek senenin günahlarının affolunması, tabii bir sene yaşayacağının da müjdesi demek olur. Onun için bu orucu tutmalarını tavsiye edeceğim.

Demek ki, hac zamanında insan bu Kâbe-i Müşerrefe’yi ziyaret ederse, haccın farzlarını yaparsa, Arafat’a çıkarsa, tavaf-ı ziyareti yaparsa, hac ibadetinin gerektirdiği vâcibleri, sünnetleri ifâ ederse, ne güzel hacı olur.

Bu mevsimin dışında bu mübarek yere gelirse bir insan, diyelim ki iki ay sonra geldi, üç ay sonra geldi, senenin başka zamanında geldi... O zaman da yine bir ibadet olur onun bu ziyareti. Kâbe tavaf edilir, Safâ ile Merve arasında sa’y edilir. Tıraş olunur, ziyaret tamam olur. Biz buna *umre* diyoruz. Umreyi yapan kimseye *umreci* diyoruz. Araplar *mu’temir* diyorlar.

Gelelim bu izahlardan sonra, metnini az önce okumuş olduğumuz müjdeli hadis-i şerifin izahının devamına:

(*El-hàccu*) “Haccı yapan kimse, (*ve’l-mu’temiru*) umreyi yapan kimse...” İsterse hac zamanında hacla beraber yapıyor olsun, isterse başka bir ayda sırf umre olarak yapıyor olsun...

(*Ve’l-gàzî fî sebîli’llâh*) “Allah yolunda gazâ eden bir kimse...” O da işte dünyanın herhangi bir yerinde, dini için çarpışan mübarek insan; gaza eden, cihad eyleyen kimse...

(*Ve’l-mücemmiu*) *Mücemmi’* de yine hepimizle ilgili, bugün biliyorsunuz cuma günündeyiz; cuma namazına giden, cumayı eda eden kimse demek.

“Bu dört kimse, (*fî damâni’llâh*) Allah’ın garantisi altındadır, hifz u himâyesi altındadır. Allah bunları himâyesine almıştır.” Kim bu dört kimse: Hacı, umreci, gâzi ve cumaya giden cumacı... Bunlar Allah’ın himâyesine alınmış, Allah’ın kendilerini koruduğu, himâyesine aldığı, kefâletine aldığı kimselerdir.

(*Deàhüm feecâbûhu*) “Çünkü, Allah bunları davet etmiştir.” Evet, insanın hacca gelmesi Allah’ın nasib etmesiyledir. Yâni bizim anlamadığımız, ruhtar aleminden, mâneviyat aleminden bilmediğimiz bir şekilde olabiliyor; dâvet edilen hacca gelebiliyor, dâvet edilen umreyi yapabiliyor. Gâzi de öyle, cumaya gelen kimse de öyle... Allah’ın nasib etmesiyle oluyor.

Yâhut da, zâten Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur’an-ı Kerim’de haccetmeyi, umre yapmayı emrettiğine göre, davet Kur’an-ı Kerim’de umûmî olarak yapılmış oluyor. Cihad da öyle...

Cuma günü cuma namazına gelmek de, Kur'an-ı Kerim'de zâten yazılmış:

إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا

إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ

(الجمعة: ٩)

(*İzâ nûdiye li's-salâti min yevmi'l-cumuati fes'av ilâ zikri'llâh.*) [Cuma günü namaz için çağrıldığınız zaman, hemen Allah'ı anmaya koşun!] (Cuma, 62/9) diye.

Demek ki, davet umûmî... Yâni mânevî, gizli değil de umûmî olarak da, aşikâre olarak da zâten kitapta, sünnette yazılı bulunduğu için, ister o mânevî mânâsını düşünelim, ister maddî mânâsını düşünelim; (*deâhüm*) “Allah onları çağırmış bulunuyor, bu işleri yapmalarını emretmiş bulunuyor.

Hac, umre, gazâ ve cuma namazı kılmayı emretmiş oluyor. (*Feecâbûhu*) Bu kişiler de Allah'ın bu dâvetine icabet etmiş oluyorlar. Emri kabul etmiş ve emri îfâ etmiş oluyorlar.”

“Bunun sebebiyle, Allah onları çok sevdiği için, (*ve seelûhu*) onlar Allah'tan bir şeyler isterler, istediler; (*fea'tâhüm*) Allah onlara istediklerini verdi.” diyor Peygamber Efendimiz. Yâni vereceğinin kesin olması dolayısıyla, mâzî sigasıyla söylüyor. “İstediler, verdi.” demek, “İstediklerini mutlaka verecek, sanki olmuş bitmiş gibi bilin bu işi, garantili bilin!” mânâsındadır.

Onun için, sevgili dinleyiciler, “Allah-u Teâlâ Hazretleri hacıyı, umreciyi, gâziyi, cumacıyı ibadete kendisi çağırmış olduğu için, onlar da davete icabet ettikleri için, onların istediklerini verecek, büyük mükâfâtlara nâil edecek.” diye birinci hadis-i şerifi okumuş olduk.

Tabii, bu büyük bir müjde...

Bu müjdeyi, artık bu sene hacca gelebilenler kazandılar. Şu günlerden sonra da işlerini tamamlayıp gelebilen olursa, dünyanın muhtelif yerlerinde çeşitli imkânlarla sahip kardeşlerimiz olabilir; onlar da kazanırlar.

Tabii bu müjdeleri dinleyen kardeşlerimiz, önümüzdeki seneye şimdiden niyet etsinler, hazırlanmağa başlasınlar. Çünkü niyet etmek de çok sevap...

Bir insan iyi bir şeye niyet edince, yapamasa bile sevabı alıyor. Bu birinci hadis-i şerif.

b. Hacca Giden Kimsenin Derecesi

Gelelim ikinci hadis-i şerife... Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Ümâme RA'dan Deylemî'nin rivayet ettiğine göre, buyuruyor ki:³

---

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.149, no:2761; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.14, no:11840; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.161, no:11677.

وَنَصَبَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ سَيِّئَاتِهِ وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ
قَدَمٍ يَرْفَعُهُ أَلْفُ الْحَاجِّ فِي ضَمَانِ اللَّهِ مُقْبِلًا
وَمُدْبِرًا فَإِنْ أَصَابَهُ فِي سَفَرِهِ تَعَبٌ دَرَجَةٍ فِي
الْجَنَّةِ وَبِكُلِّ قَطْرَةٍ تُصِيبُهُ مِنْ مَطَرٍ أَجْرُ
شَهِيدٍ

(الديلمى عن أبى أمامة)

RE. 201/6 (*El-hàccü fî damâni'llâhi mukbilen ve müdbirâ, fein esàbehû fî seferihî taabun ve nasabun, gafara'llàhu lehû bi-zâlike seyyiâtihi; ve kâne lehû bi-küllü kademin yerfeuhû elfe derecetin fi'l-cenneh, ve bi-küllü katratin tusîbuhû min matarin ecru şehîd.*)

Bu da hacla ilgili müjdeli bir hadis-i şerif. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*El-hàccü fî damâni'llâhi*) “Hacca niyet eden kimse Allah’ın kefâletinde, himâyesindedir, koruması altındadır. Sevgili bir kulu durumundadır, Allah onu koruyor. Ne zaman?.. (*Mukbilen ve müdbirâ*) Hacca giderken de böyle Allah’ın himâyesindedir; hacdan dönerken de, evine varıncaya kadar da, Allah’ın hıfz u himâyesindedir, kefâletindedir, koruması altındadır. Allah ona zâmindir, yâni onu koruyor, garanti ediyor.”

(*Fein esàbehû fî seferihî taabun ve nasabun*) “Eğer bu hac yolculuğunda kendisine yorgunluk, üzüntü, bitkinlik isabet ederse...” Ki, mutlaka

yolculuklarda buna benzer şeyler olur. Her yolculukta olur, ayrıca hac yolculuğunda daha fazla olur.

Her ne kadar hac yolculuğu bugün çok kolaylaşmışsa da, yine de kendine göre birçok zorlukları vardır. İklimlerden doğan zorluklar vardır. Arabistan sıcaktır. Başka yerlerden gelenler bu iklime intibakta zorluk çekebilirler. Gümrüklerde zorluklar vardır. Uzun bir yolculuk olduğu için seyahat vasıtalarında, yollarda çekilen sıkıntılar vardır. Çeşit çeşit sıkıntılara uğrayabilir ama; (*gafara'llàhu lehû bi-zâlike seyyiâtihi*) “Bu yorgunluklar, üzüntüler sebebiyle Allah hacının günahlarını mağfiret eder.”

(*Ve kâne lehû bi-küllü kademin yerfeuhû elfe derecetin fi'l- cenneh*) “Attığı, yerden kaldırıp bastığı her adımı için, cennette bin derece kazanır.” Yâni adım adım hacca gittikçe, yürüdükçe, bin derece bin derece, cennette derece kazana kazana gider.

(*Ve bi-küllü katratin tusîbuhû min matarin ecru şehîd*) Yağmur yağdı, ıslandı, sıkıntı çekti. “Üzerine damlayan her yağmur tanesinden dolayı da, bir şehid sevabı kendisine verilir.” Yâni bunların hepsi, hacının sıkıntılarının boşa gitmediğini, Allah tarafından büyük mükâfâtlarla karşılandığını, Allah tarafından kendisinin çok büyük şekilde mükâfâtlarla taltif edildiğinin işaretleri, müjdeleri olmuş oluyor.

Demek ki, zorlukları olmasına rağmen, müslümanlar bu ibadetten kaçınmamalı!.. Evet, hac hakîkaten kolay olmayan bir ibadettir. Tavsiye ederiz genç kardeşlerimize, özellikle gençlik ve dinçlik varken hac yapmağa çalışsınlar! O zaman daha rahat olur. İhtiyarlayınca tabii, vücudun gücü kuvveti azaldığı zaman, sıkıntılar daha çok oluyor ve sıkıntılara tahammül daha az oluyor. Ama, sıkıntı da olsa, o sıkıntılardan büyük mükâfâtlar geleceği için, o mükâfâtların hatırına insan sıkıntılara sabreder. Sabrın da mükâfâtının çok büyük olduğunu zaten biliyoruz. Dinimizin iki esaslı duygusundan birisi sabırdır. Birisi sabır, birisi şükür...

Sabredeceğiz, sevap kazanacağız; şükredeceğiz, sevap kazanacağız.

c. Hac İçin Yapılan Masrafın Karşılığı

Üçüncü hadis-i şerif:⁴

الْحَجُّ سَبِيلُ اللَّهِ تَضَعُ فِيهِ

النَّفَقَةَ بِسَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ

(سمويه، طس. ض. عن أنس)

RE. 201/7 (*El-haccü sebîlu'llâhi tuda'afu fîhi'n-nafakatü bi- seb'imieti dî'fin*) Bir rivayette de, (*El-haccü fî sebîli'llâhi*) diye geçmiş. İkisinden de aynı mânâ çıkıyor.

⁴ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.3, no:11784; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.167, no:11691.

(*El-haccü sebîlu'llâh*) “Hac Allah yoludur.” Hani *fî sebîli'llâh* yapılan şeylerin mükâfâtı çok ya, hac da o gruptan olduğundan, (*tuda'afu fîhi'n-nafakah*) hac için yapılan masraflar, infaklar, harcamalar, (*bi-seb'imieti dı'fin*) yedi yüz misli ecirle karşılanır.” Yâni bire bir değil, bire on değil, bire yetmiş değil, bire yedi yüz misli mükâfâtı büyük oluyor. Çünkü hac, Allah yoludur.

Bir rivayette de, (*El-haccü fî sebîli'llâh*) diye gelmiş. Yâni, “Hac, Allah yolunda yapılmış bir ibadettir.” demek. Mânâ gene aynı.

Biliyorsunuz bazı ibadetlerin mükâfâtı ötekilerine göre daha yüksek veriliyor. Bazı ibadetler bire ondur, bazı ibadetler bire yetmiştir, bazı büyük, kıymetli ibadetler bire yedi yüzdür. Bire yedi yüz olan ibadetlerin birkaç tanesini hatırlayalım:

Birisi; cihada yapılan masraflar bire yedi yüzdür. İkincisi; anaya babaya yapılan masraflar bire yedi yüzdür. Üçüncüsü; aile efradına, insanın kendi evine yaptığı masraflar bire yedi yüzdür. Dördüncüsü; hacca, umreye yola koyulduğu zaman yaptığı masraflar, vergiler, bilet paraları, yemek paraları, vasıta paraları; bu da bire yedi yüzdür.

Onun için, masraflardan büyük mükâfâtlar olduğu için, o masraflardan kaçınmamalı! Onların büyük mükâfâtlarla karşıla- nacağını bilmeli hacı efendi...

d. Mebrur Bir Haccın Karşılığı

Dördüncü hadis-i şerif:⁵

الْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةَ

قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا بِرُّ الْحَجِّ قَالَ

إِطْعَامُ الطَّعَامِ وَإِفْشَاءُ السَّلَامِ

(حم. عق. هب. عن جابر)

RE. 201/8 (*El-haccü'l-mebrûru leyle lehû cezâün ille'l-cenneh. Kâlû: Yâ rasûla'llâh, ve mâ birrû'l-hac? Kâle: İt'âmü't-taâm, ve ifşâü's-selâm.*)

Câbir RA'dan, bu meşhur hadis-i şerifi Ahmed ibn-i Hanbel rivayet etmiş. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*El-haccü'l-mebrûru leyle lehû cezâün ille'l-cenneh*) “Birr ü takvâ ile, böyle edebli, takvâlî bir şekilde yapılmış haccın mükâfatı cennetten başka bir şey değildir; mutlaka cennettir.”

(*Kâlû: Ve mâ birrû'l-hac?*) Dediler ki: “Yâ Rasûlallah, haccın böyle birr ü takvâ ile yapılması nasıl olacak? Mebrur hac olması için ne yapmamız lâzım?” diye sormuşlar Peygamber

⁵ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.325, no:14522; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.203, no:8405; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.480, no:4119; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.425, no:244; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.20, no:11834; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.165, no:11688.

Efendimiz'e, bu müjdeyi duydukları zaman sahâbe, *rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn*.

(Kâle) Buyurmuş ki: (*İt'âmü't-taâm*, ve *ifşâü's-selâm*) “Yemek yedirmektir ve selâmı yaymaktır.”

Demek ki, hacı efendi parasıyla ziyafetler çekecek, fakirlerin ihtiyaçlarını karşılayacak. Su ihtiyacı olur, yemek ihtiyacı olur... Tabii yollar eskiden daha da zordu, şimdi çok kolay. Şimdi her taraf süpermarket dolu, her çeşit mal var. Parası olan hepsini alabiliyor. Eskiden parası olsa da bulamayabilirdi. Fukaracıklar hac yapmakta zorlanabilirdi. Yollarda telef olurlardı. Şimdi de, o zaman da, tabii başkasına yardımcı olmak çok önemli. Demek ki, haccın böyle takvâlî, güzel bir hac olması için, (*it'âmü't-taâm*) ziyafet çekmek, hayırlar yapmak çok önemli. Bir de sağa sola güleç yüzle selâm verecek:

“—*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!.. Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâh!*” diyecek.

Hacı efendi tatlı olacak. Yâni cömert olacak, sevimli ve sempatik olacak. Selâmlı olacak, güleç yüzlü olacak.

Tabii ayet-i kerimelerden, bu, makbul bir hac olması için, mebrur bir hac olması için, bazı başka şartları da biliyoruz. Neler var meselâ? Hac yaparken ne olmaması lâzım: *Cidal* olmaması lâzım! Çok oluyor *cidal*. *Cidal*, mücadele demek. Yâni, insanların birbirleriyle münakaşa etmesi, çekişmesi, çatışması, kavga etmesi demek. Hacda bu yok. Hacda bu olursa haccın sevabı gider.

Sonra: *Füsûk... Füsûk*, Allah'ın emrine aykırı işler yapmak demek. Bu da yok hacda. Yâni Allah'ın emrine aykırı işler yapmamaya hacı efendi yol boyunca ve hac esnasında çok dikkat etmeli!..

Tabii Allah'ın emri nedir, rızası nereden kazanılır, Allah'ın sevmediği işler hangileridir, nelerden insan günaha girer?.. Bu bilgiyi insanın çok önceden kazanması lâzım! Daha önceki vaazlarımda söylemiştim. Biz yanlış bir eğitim uyguluyoruz. Çocuklarımıza günahları daha bülûğa ermeden, sorumluluk çağına girmeden öğretmemiz lâzım! “Say bakalım evlâdım büyük günahları, nelermiş?” diye, tıklar tıklar çocuk sayabilmeli. Bilmeli ki yapmasın günahları... Yâni sorumluluk çağına girmeden günahların neler olduğunu bilmeli.

Büyük günahlar var, küçük günahlar var. Onları bilmeli! Sonra, maddeten böyle belli olan günahlar var, bir de belli olmayan, insanların farkına varmayabilecekleri günahlar var. Meselâ, gıybet bir günah... Ama sohbetlerde bol bol gıybet ediliyor, birisinin aleyhinde konuşuluyor. E böyle bir şey yapılmaması lâzım. Ahlâka aykırı bir şey... İşte bu günahların her çeşidini çocuklarımıza önceden öğretmeliyiz. Kendimiz de bilmeliyiz. Hacda da bunların uygulaması olacak. Hiç gıybet etmeden, dedikodu yapmadan, harama bakmadan, dilimizle, gözümüzle, kulağımızla, elimizle hatalı bir iş yapmadan, günah işlemeyen hacı öyle yapmamız lâzım!..

Sonra: *Refes*. Peltek se ile. *Refes*; müstehcen fiil, müstehcen sözler demek. Bu da olmayacak tabii. Böyle bir şey olduğu zaman haccın sevabı gider. Bunlara çok dikkat etmesi lâzım!

Tabii bir hacı efendi böyle kötü, feci, müstehcen şeyleri yapar mı?.. Şeytan, ustalığı çok olduğundan yaptırabiliyor. Biz de bunları duyuyoruz, hoca olarak bize gelip şikâyet ediyorlar, veya kendileri itiraf ediyorlar: “Ben böyle bir hata işledim, şimdi pişmanım, ne yapayım?” diye söylüyorlar. Yâni şeytanın hacıya musallat olacağını bilerek, hacı kendisi uyanık tutmalı! Böyle günahlara, müstehcen işlere, hatalara düşmemeye dikkat etmeli!.. Böyle mebrur bir hac yaparsa, mükâfâtı cennet oluyor. Cömert olacak, kesesini açacak, tatlı dilli olacak, güleç yüzlü olacak. Herkese kerem yağdıracak, ikram yağdıracak. Böylece sevapları kazanacak.

e. Hac Günahların Affına Sebep Olur

Beşinci hadis-i şerif... Bu konuda bugün okumak istediğim müjdeli hadislerin beşincisi:⁶

الْحَجُّ يُكَفِّرُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْحَجِّ الَّذِي قَبْلَهُ وَرَمَضَانَ
يُكَفِّرُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَمَضَانَ الَّذِي قَبْلَهُ وَالْجُمُعَةَ

تُكَفِّرُ مَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ الَّتِي قَبْلَهَا

(أبو الشيخ عن أبي أمامة)

⁶ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.148, no:2758, Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V, s.21, no:11836; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.170, no:11698.

RE. 201/11 (*El-haccü yükeffiru mâ beynehû ve beyne'l- hacci'llezî kablehû, ve ramadànu yükeffiru mâ beynehû ve beyne ramadàne'llezî kablehû, ve'l-cumuatü tükeffiru mâ beynehâ ve beyne'l-cumuati'lletî kablehâ.*)

Ebû Ümâme RA'dan bu hadis-i şerif de. Peygamber Efendimiz müjdeliyor:

(*El-haccü yükeffiru mâ beynehû ve beyne'l- hacci'llezî kablehû*) “Hac, kendisinden evvelce yapılmış olan öteki hacla aradaki işlenmiş hataların, günahların affına sebep olur. Bir mükeffirdir, yâni kefarete olur, siler.

(*Ve ramadànu yükeffiru mâ beynehû ve beyne ramadàne'llezî kablehû*) Ramazan, kendinden önce tutulmuş olan Ramazan'la bu seneki Ramazan arasındaki günahların affına sebep olur, yâni kefarete olur.

(*Ve'l-cumuatü tükeffiru mâ beynehâ ve beyne cumuati'lletî kablehâ*) Cuma, daha önceki hafta kılınmış olan cumayla bu cuma arasındaki günahların affına sebep olur, yâni kefarete olur.”

Demek ki insan bu ibadetleri yapınca, daha öncekilerle aradaki günahlar siliniyor. İlk yaptığı zaman, o zamanki günahlar siliniyor. Ondan sonra yaptığı zaman, bir evvelkiyle aradaki günahlar siliniyor. Böylece günahsız yaşamağa devam ediyor. Bu bakımdan, haccı tekrar tekrar yapmak da önemli, sevaplı bir şey... Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği bir şey. Yâni üç beş sene geçince, fırsat buldu mu insan tekrar haccetmeli!..

Tabii bu konuda bizim Türkiyemizde bir söz yayılmış, bunu çok kimseler söylüyor:

“—Hacı efendi bir defa hacca gitmiş, bundan sonra gitmesin!” Ne yapsın?..

“—Bu parasını hayırlara sarf etsin, bu para memleketin içinde kalsın!..”

Ama işte bakın, bu ikinci sefer yapılan haccın sevap olduğu gösteren bir hadis-i şerif. Bu hususta başka hadis-i şerifler de var. Hacı efendi böyle günahlardan temizlenince, kalbi pırıl pırıl olunca, mâneviyatın lezzetini alınca; zaten ondan sonra, ömrünün diğer kısmında hayırlar yaparak geçiyor zamanını... Parasını vakıflara bahşediyor, dairesini vakfediyor, cami yaptırıyor, Kur’an kursu yaptırıyor, köprü yaptırıyor, köye su getiriyor... Hayır için vesile arıyor, bahane arıyor. Parasını nasıl, nerede bir hayra sarf eder de nasıl sevap kazanır diye, bütün varını, yoğunu hayra sarf etmeye çalışıyor. Bu nereden oluyor?.. Gönlünün iman dolmasından, hac yapmasından, Allah’ın onu affetmesinden, ona güzel duygular vermesinden oluyor.

Nice zenginler var ki, çevresine hiç bir hayrı yok. Herkes kendisine kızıyor:

“—Bak bu kadar parası var, ama bir hayır bırakmadan gidiyor.” diye darılıyorlar.

Neden?.. Onun içinde iyilik yapma duygusu gelişmemiş.

Sonra, evet memleketin parası memlekette kalsın, güzel ama, böyle ibadetten kısarak mı memleketin parası memlekette kalsın diye düşüneneceğiz?.. Memleketin parası boş yere başka şeylerle gitmiyor mu?.. Avrupa'ya kumar oynamaya gidenler yok mu, İsviçre'ye kayağa gidenler yok mu?.. Kongo'ya arslan avına gidenler yok mu?.. Şöyle bir eğleneyim, bir dolaşayım Amerika'yı, Avrupa'yı da kürkler alayım, yiyecekler alayım, giyecekler alayım!" diye oralara gidenler yok mu?..

Oraya gitmese bile, Türkiye'de yabancı mallarına korkunç bir rağbet var. "Müthiş bir patlama var ithal malı kullanımında!" diye gazeteler yazıyor. Niye veriyoruz. Yâni bizim kendi üretimlerimiz ihraç edilirken, bir sürü böyle döviz kaybına sebep olacak yabancı malları niye kullanalım?.. Her ülke, kendi ülkesinde ürettiği kendi malının satışı için gayret sarf ediyor. Meselâ, bir Fransa'yı düşünün. Fransa bakanlıklarında, devlet dairelerinde kendi otomobilini kullanıyor. Kendi vatandaşlarının kendi otomobilini kullanmasını istiyor, fısıltı halinde, bir duygu olarak yaymaya çalışıyor. Almanya öyle, kendi otosunu kendisi kullanmak istiyor. Her ülke buna gayret sarf ediyor.

Biz, Türkiye'de kazanıyoruz ziraattan veya imalattan veya ticaretten; paralarımızı götürüp başkalarına veriyoruz. Büyük bir israf, korkunç bir döviz kaybı, lüzumsuz bir lüks ve israfa harcamak... Bununla uğraşalım, bu daha önemli! Biraz tasarrufa, biraz tevazuya insanlarımızı sevk edelim! Biraz

yerli üretimlerimizi kullanmaya teşvik edelim! Çin'in yaptığı gibi, Japonya'nın yaptığı gibi, tasarrufu teşvik edelim, ihracatı teşvik edelim! Böylece bu işi kapatmaya çalışalım! Bir hacının üç senede bir, beş senede bir ibadet yapmak için hacca gelmesi bahis konusu olunca, onun karşısına çıkmak doğru olmuyor.

Hacca gelenler böyle... Bir de cuma namazı müjde olarak bu arada veriliyor. Demek ki cumaları da kılmaya çok çok gayret edeceğiz ve cumanın kaçırılmamasına dikkat edeceğiz. Bu hususta iki şey var:

Bir: Kişilerin cuma namazını kılmakta tembellik etmeyip, cuma namazını kılmaları... İş yerini kapatması, dükkânını tatil etmesi, işçilerine de, "Hadi bakalım, size müsaade ediyorum, erkenden kapattım, bugün cuma, cuma namazı kılın!" demesi lâzım!.. Yâni işyerinin cuma saatinde kapalı olması, dinimizin emri. Açık olursa günah olur.

وَذَرُوا الْبَيْعَ

(الجمعة: ٩)

(*Ve zerü'l-bey'*) "Alış-verişi bırakın!" (Cuma, 62/9) emrine aykırı olur. Böyle olacak. Tabii patronlar kendileri hem camiye gelecekler cuma günü, hem de çalıştırdıkları insanların cumaya gelmesini sağlayacaklar. En büyük patron olan devlet de memurlarına, kendi çalıştırdığı insanlara bunu sağlamalı! Cuma gününe riayet etmeli! Cuma günündeki o saatte, memurlarının cuma namazına gitmesini sağlamağa çalışmalı! Bu çok önemli bir husus...

Bu hususta kim yardımcı olursa... Tabii derece derece, meselâ valiler saat ayarlaması yaparak, cuma namazının memurlar tarafından kılınmasını sağlayabilirler. Böyle bir salâhiyet onlarda var. Kim böyle bir ayarlama ile, insanların cuma namazını kılmasını sağlıyorsa, tabii kılanların sevabının bir misli onun defterine yazılır. Büyük mükâfat kazanır.

Müftü efendiler de, cuma vakti evvel girmiş olan yerlerde cuma namazının kılınmasını biraz tehir ederek, memurların daireden çıktığı saate ayarlayarak, öğrencilerin ve memurların gelmesini sağlayabilirler.

Okullarda da, öğrencilerin cumaya gitmesi için cuma saatinde ders konulmayabilir. İmam-hatip okullarında cuma saatlerine ders konulmuyor; öteki okullarda da konulmasın, ibadet hürriyetinin gereği olarak öğrenciler cumaya gidebilsin...

Bu hususta tabii, kanunî düzenleme yapmak gerekiyorsa, milletvekillerinin de gerekli kanûnî düzenlemeleri yaparak, bu cuma ibadetini, isteyenlerin kolayca yapmasını sağlaması, büyük sevap kazanmalarına sebep olur. Böylece onlar da bütün cuma kılanların sevaplarının bir mislini kazanmış olurlar.

f. Hacı'nın Akrabalarına Şefa'at Etmesi

Son bir müjdeli hadis-i şerifi okuyarak, konuşmamı kapatmak istiyorum. Bu haccın haftasında, hacla ilgili hadisleri tamamlamak istiyorum. Ebû Mûsâ el-Eş'arî Hazretleri,

Peygamber Efendimiz'den rivayet etmiş ki:⁷

الْحَاجُّ يَشْفَعُ فِي أَرْبَعِمِائَةٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ

وَيَخْرُجُ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ

(البزاز عن أبي موسى)

RE. 201/12 (*El-hàccü yüşeffiu fî erbaimîetin min ehli beytihi, ve yahrucu min zünûbihî keyevmi veledethü ümmühû.*)

“Hacı efendi, ailesi ve akrabalarından dörtyüz kişiye şefaathakına sahip olur. Şefaath edecek ahirette.” Şefaath edecek ne demek?..

“Yâ Rabbi, bu kusurlu ama, sen bunu affet benim hatırım için, bunun günahlarını bağışla!” diyecek ve onun cennete girmesine sebep olacak. Bir hacı efendi, akrabasından, yakınlarından dört yüz kişiye şefaath hakına sahip...

Demek ki bir kavim, kabile, içinde hacca gidecek insanları teşvik etmeli, “Aman hacca gidin de biz de istifade edelim!” demeli. Yâni hacca gidemeyenler de, dört yüz kişi ondan istifade edecek olduğu için, toplu bir hayra mazhar olma durumu oluyor.

⁷ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.479, no:3196; Abdürrezzak, *Musannef*, c.V, s.6, no:8807; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.V, s.23, no:11841; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.484, no:5289;

Câmiü’l-Ehâdîs, c.XII, s.162, no:11680;

(*Ve yahrucu min zünûbihî*) “Ve hacı efendi günahlarından sıyrılır, tertemiz çıkar.

Nasıl? (*Keyevmi veledethü ümmühû*) Annesinin onu doğurduğu gündeki mâsum hâli gibi.” Yâni nasıl bebek dünyaya geldiği zaman, hiç günah işlememiştir, masumdur yavrucak, defteri tertemizdir, herhangi bir sorumluluğu yoktur. Bembeyazdır defteri, hiç günah yazılmamıştır.

İşte hacı da, hacı yaptıktan sonra, annesinin onu dünyaya getirdiği o ilk gündeki gibi tertemiz, günahlardan arınmış olur.

Tabii ne yapması lâzım? Hacı yaptıktan sonra artık, o tertemiz defterini tekrar günahlarla kapkara etmemeğe çalışması lâzım! Sıkı durması lâzım! İyi bir müslüman olarak yaşamağa gayret etmesi lâzım!

Tabii burada hatırıma geldi, bazı kimseler de diyorlar ki:

“—Ben hacca gitmiyorum.”

“—Allah Allah! Bu kadar mükâfatları var, hacca niçin gitmiyorsun?..”

“—Efendim, hac güzel de, tamam mükâfatları var da; ben hacdan geldikten sonra, belki kendimi tutamam, günah işlerim diye gitmiyorum.”

Bu çok yanlış bir felsefe, çok yanlış bir düşünce; şeytanın bir kandırması...

Çünkü, iyi bir şey, “Sonradan ben buna riâyet edemem!” diye bırakılmaz.

Riâyet etmek niyetiyle, “İnşâallah, bundan sonra ben iyi bir insan olurum.” diye yapar insan.

Kusuru olsa bile, o niyetle yaptığı için hac yapmış olmanın mükâfatlarını kazanmış olur. Bir zarara uğramaz.

O bakımdan, böyle sakat felsefeleri bırakalım! Bir takım sakat felsefeler var:

“—İşte hacca bir giden bir daha gitmesin!” veya;

“—Genç yaşında gitmesin, çünkü hacılığına riayet edemez.” filân gibi şeyler...

Bunların hepsi şeytanın uydurduğu, insanların arasına yaydığı, hac yapmasınlar, sevap kazanmasınlar, kendisi gibi cehenneme girip yansınlar diye uğraştığı, yanlış vesveselerdir. Bunlara kanmamak lâzım!

Bu haccın muazzam mükâfatlarını elden kaçırmamak lâzım!

Sevgili Akra dinleyicileri! Hepinize temenni ediyorum, hacca gitmeyenler, önümüzdeki yıllarda hac kendilerine nasib olsun ve bugünkü hadislerde okuduğum mükâfatlara nâil olsunlar...

Cenneti kazansınlar, ahirette akrabalarından dört yüz kişiye şefaathakkını elde etsinler...

Attıkları her adımdan, üzerlerine yağın her damladan dereceleri yükselsin, bu mükâfatlara ersinler...

Allah-u Teâlâ Hazretleri onları hem dünyada,
hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin...

Allah hepinizden razı olsun, sevgili Akra
dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve*
rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

19. 04. 1996 - Medine

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

